

Na osnovu člana 14 Zakona o zaštiti na radu („Sl. List RCG“, broj 79/04), člana 53, stav (1), tačka 8) i člana 76, stav (1), tačka 5) Statuta Akcionarskog društva Prenos-Podgorica, Odbor direktora Društva na VI sjednici održanoj 22.09. 2009.godine donio je

P R A V I L N I K O ZAŠTITI NA RADU AKCIONARSKOG DRUŠTVA PRENOS – PODGORICA

I OPŠTE ODREDBE

1.1. Ciljevi i sadržaj

Član 1

(1) Pravilnikom o zaštiti na radu Akcionarskog društva Prenos (u daljem tekstu: Pravilnik) Akcionarskog društva Prenos (dalje u tekstu: Poslodavac) uređuju se:

- mjere zaštite na radu i način njihovog sprovođenja;
- prava, dužnosti i odgovornosti Poslodavca;
- prava, dužnosti i odgovornosti zaposlenih;
- način organizovanja poslova zaštite na radu;
- način vođenja evidencija iz oblasti zaštite na radu i
- druga pitanja od značaja za zaštitu na radu.

Član 2

(1) Zaštita na radu ostvaruje se primjenom savremenih tehničkih, medicinskih, ergonomskih, socijalnih, organizacionih i drugih mjera i sredstava za zaštitu na radu, u cilju otklanjanja ili svođenja na propisanu mjeru rizika od povređivanja i oštećenja zdravlja zaposlenih.

1.2. Primjena

Član 3

(1) Odredbe ovog Pravilnika primjenjuju se na:

- zaposlene ;
- lica koja se nalaze na profesionalnoj praksi;
- lica koja se nalaze na stručnom osposobljavanju, prekvalifikaciji ili dokvalifikaciji;
- druga lica koja učestvuju u radnim procesima ili su prisutna u procesu rada i radnoj sredini.

II MJERE ZAŠTITE NA RADU

Član 4

(1) Prilikom organizovanja rada i radnog procesa Poslodavac je dužan, da obezbijedi mjere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se obezbjeđuje najveća moguća bezbjednost i zaštita zaposlenih na radu.

Član 5

- (1) Mjere zaštite na radu su mjere koje Poslodavac preduzima ili čije se preduzimanje planira na svim nivoima rada, radi sprečavanja povređivanja ili oštećenja zdravlja zaposlenih, a naročito:
- 1) procjena rizika na radnom mjestu i utvrđivanje mjera za otklanjanje rizika primjenom savremenih tehničkih rješenja;
  - 2) utvrđivanje radnih mjesta sa posebnim uslovima rada;
  - 3) osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad;
  - 4) periodični pregled i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine;
  - 5) predhodni i periodični zdravstveni pregledi zaposlenih koji su raspoređeni na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada;
  - 6) obezbjeđenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
  - 7) donošenje uputstava za bezbjedan rad;
  - 8) zabrana upotrebe sredstava zavisnosti.

2.1. Akt o procjeni rizika

Član 6

- (1) Poslodavac je dužan da donese akt o procjeni rizika za sva radna mjesta i da utvrdi mjere za otklanjanje rizika, odnosno svođenje rizika na najmanju moguću mjeru.
- (2) Akt o procjeni rizika zasniva se na utvrđivanju mogućih vrsta opasnosti i štetnosti na radnom mjestu, na osnovu kojih se vrši procjena rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja zaposlenog.
- (3) Procjena rizika na radnom mjestu vrši se po metodologiji koju propisuje nadležno ministarstvo.
- (4) Poslodavac je dužan da izmijeni akt o procjeni rizika u slučaju pojave svake nove opasnosti i promjene nivoa rizika u procesu rada.

2.2. Radna mjesta sa posebnim uslovima rada

Član 7

- (1) Radna mjesta sa posebnim uslovima rada utvrđuju se Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta Poslodavca na osnovu Metodologije za utvrđivanje radnih mjesta sa posebnim uslovima rada, koju propisuje nadležno ministarstvo.
- (2) Radna mjesta sa posebnim uslovima rada su radna mjesta na koja mogu biti raspoređeni samo zaposleni koji pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa, ispunjavaju i posebne uslove u pogledu pola, godina života, školske sprema, stručne osposobljenosti, zdravstvenog stanja i psiho-fizičkih sposobnosti.
- (3) Poslodavac je dužan da prije raspoređivanja zaposlenog na radno mjesto sa posebnim uslovima rada, utvrdi da zaposleni ispunjava posebne uslove iz stava (2) ovog člana za rad na radnom mjestu.
- (4) Zaposleni koji radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada, dužan je da obavijesti Poslodavca ako ocijeni da nije sposoban za obavljanje poslova radnog mjesta.

2.3. Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad

Član 8

- (1) Poslodavac je dužan da zaposlene koji su raspoređeni na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada osposobi za bezbjedan rad:
- prilikom zasnivanja radnog odnosa,
  - rasporeda na druge poslove,
  - prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad,
  - kod promjene procesa rada i
  - ponovnog raspoređivanja na rad nakon odsustva koje je trajalo duže od jedne godine.

Član 9

- (1) Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad vrši se po Programu osposobljavanja za bezbjedan rad (u daljem tekstu: Program), kojim se bliže uređuju:
- ciljevi osposobljavanja
  - postupak i način izvođenja teorijskog dijela osposobljavanja;
  - postupak i način izvođenja praktičnog dijela osposobljavanja;
  - vrijeme trajanja osposobljavanja i
  - način provjere osposobljenosti za bezbjedan rad.
- (2) Program iz stava (1) ovog člana donosi Izvršni direktor Društva.

Član 10

- (1) Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad Poslodavac obavlja teorijski i praktično.
- (2) Teorijski dio osposobljavanja za bezbjedan rad obuhvata upoznavanje zaposlenog sa:
- propisima iz oblasti zdravstvenog, penziskog i invalidskog osiguranja;
  - načinom organizovanja poslova zaštite na radu;
  - značajem zaštite na radu;
  - opasnostima na radnom mjestu i mjerama za otklanjanje opasnosti;
  - načinom pravilnog korišćenje oruđa za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
  - načinom pružanja prve pomoći i samopomoći;
  - postupkom spasavanja i evakuacije u slučaju opasnosti;
  - pravima i obavezama u vezi zaštite na radu i posledicama nepridržavanja propisanih mjera zaštite na radu.
- (3) Praktični dio osposobljavanja zaposlenih obuhvata praktično osposobljavanje za bezbjedno rukovanje:
- sredstvima za rad;
  - sredstvima i opremom lične zaštite na radu;
  - opasnim materijama i dr.

Član 11

- (1) Poslodavac je dužan da zaposlenog u toku osposobljavanja za bezbjedan rad upozna sa svim vrstama rizika na poslovima na koje ga raspoređuje i sa konkretnim mjerama za bezbjednost na radu u skladu sa aktom o procjeni rizika.
- (2) Osposobljavanje iz stava (1) ovog člana Poslodavac obezbjeđuje u toku radnog vremena, a troškove osposobljavanja snosi Poslodavac.

- (3) Ako Poslodavac odredi da zaposleni istovremeno obavlja poslove na dva ili više radnih mjesta, dužan je da zaposlenog osposobi za bezbjedan rad na svakom od radnih mjesta.

Član 12

- (1) Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad vrši stručno lice za poslove zaštite na radu u saradnji sa organizatorom procesa rada na način i po postupku koji je propisan Programom.
- (2) Poslodavac za osposobljavanje zaposlenog može angažovati pravno ili fizičko lice koje je ovlašćeno za obavljanje poslova zaštite na radu.

Član 13

- (1) Provjeru teorijske i praktične osposobljenosti zaposlenog za bezbjedan rad vrši Komisija koju imenuje Izvršni direktor Društva iz reda lica koja su vršila osposobljavanje ili ovlašćeno ili pravno fizičko lice za poslova zaštite na radu, ukoliko je ono vršilo osposobljavanje.
- (2) Provjera osposobljenosti zaposlenog vrši se na način i po postupku koji je propisan Programom.
- (3) Zaposlenom koji je osposobljen za bezbjedan rad izdaje se uvjerenje o osposobljenosti za bezbjedan rad.

Član 14

- (1) Ukoliko zaposleni prilikom provjere ne pokaže zadovoljavajući stepen osposobljenosti, dužan je da se dalje obučava do sticanja potrebnog teorijskog i praktičnog znanja, što se utvrđuje ponovnom provjerom u roku od 30 dana od predhodne provjere.
- (2) Ako se ponovnom provjerom utvrdi da zaposleni nema potrebna praktična i teorijska znanja, izvršiće se njegov raspored u skladu sa zakonom .

2.4 Periodični pregledi i ispitivanja

Član 15

- (1) Poslodavac je dužan da vrši periodični pregled i ispitivanja:
- sredstava za rad,
  - sredstava i opreme lične zaštite na radu i
  - uslova radne sredine.

Član 16

- (1) Periodični pregledi i ispitivanja sredstava za rad vrše se da bi se utvrdilo da li je primjenjenim mjerama osiguran bezbjedan rad, a naročito da li :
- su izrađena uputstva za rad, za način montaže i demontaže, kao i za rukovanje i održavanje;
  - mjesto na kojem je postavljeno određeno sredstvo za rad odgovara propisima, naročito u pogledu slobodnih površina i prolaza, položaja rukovaoca i dr.,
  - su temelji urađeni u skladu sa propisima i uputstvima proizvođača,
  - su postavljene oznake sa propisanim podacima koji su od značaja za zaposlene,
  - su ugrađeni mjerni, regulacioni, sigurnosni ili kontrolni uređaji i da li je obezbijeđena njihova ispravnost,
  - su uređaji i naprave za uključivanje u pogon i isključivanje iz pogona, signalni uređaji i uređaji za upravljanje signalima postavljeni u skladu sa zahtjevima projektanta, tehničkim propisima, uputstvima proizvođača, standardima i propisima

o zaštiti na radu, da li pouzdano djeluju, da li su osigurani od nenamjernog uključivanja, da li postoje oznake pravca kretanja i djelovanja, uključivanja i isključivanja, kao i da li se kretanja i djelovanja određenih sredstava za rad ili njihovih djelova ostvaruju prema oznakama koje se nalaze i pokazuju način njihove upotrebe,

- su postavljeni ili ugrađeni uređaji za zaštitu od pokretnih djelova, fizičkih, hemijskih, bioloških štetnosti i mikroklimе i da li je obezbijeđeno njihovo efikasno funkcionisanje,
- su kod određenih sredstava za rad primijenjene mjere za sprečavanje pojave buke, vibracija, štetnih i opasnih materija, prašine, pare i sl. i da li se stvara koncentracija iznad maksimalno dozvoljene u radnoj sredini,
- su zbog upotrebe ili transporta nastale promjene od kojih može doći do pojava (lomovi, slabljenje materijala zbog zamora i sl.) koje ugrožavaju bezbjednost i zaštitu zdravlja zaposlenih,
- su određena sredstva za rad koja su međusobno povezana u funkcionalnu cjelinu, a koja se u procesu rada stalno ili povremeno koriste, bezbjedna za rad kao funkcionalna cjelina i
- su električne instalacije izvedene u skladu sa propisima, a naročito u pogledu obezbijeđenja efikasnosti zaštite od opasnog napona dodira (ispravnost priključenja, mjerenje odstojanja provodnika, izbor i podešenost uređaja za kontrolu, izbor opreme i mjere zaštite prema spoljašnjim uticajima i sl.).

Član 17

(1) Periodični pregledi i ispitivanja sredstava i opreme lične zaštite na radu vrše se radi utvrđivanja:

- da li su izrađena u skladu sa propisima o zaštiti na radu;
- da li su izrađena i da li su uz sredstva priložena uputstva za njihovu upotrebu, način ispitivanja, održavanja i korišćenja;
- da li su sredstva i oprema lične zaštite na radu prilagođena namjeni u odnosu na sredstva za rad i radnoj sredini;
- da li su na sredstvima i opremi lične zaštite na radu vidno istaknuti podaci: vrsta, tip, serija, namjena, fabrički broj i
- da li posjeduju ateste o kvalitetu materijala od kojih su izrađena.

Član 18

(1) Periodičnim ispitivanjima radne sredine podvrgavaju se radne prostorije i radni prostori u kojima se zbog tehničko-tehnoloških i drugih radnih procesa javljaju ili stvaraju:

1. fizičke štetnosti;
2. hemijske štetnosti;
3. biološke štetnosti;
4. štetna zračenja i
5. nepovoljni mikroklimatski uslovi.

Član 19

(1) Periodični pregledi i ispitivanja vrše se na način, po postupku i u rokovima koji su utvrđeni Pravilnikom o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine („Sl. list RCG“, broj 71/05).

Član 20

(1) Periodične preglede i ispitivanja vrši fizičko ili pravno lice ovlašćeno za obavljanje stručnih poslova zaštite na radu.

- (2) O izvršenom periodičnom pregledu i ispitivanju ovlašćeno stručno lice dužno je da sačini izvještaj o izvršenom pregledu i ispitivanju sa stručnim mišljenjem o stepenu obezbjeđenja propisanih mjera zaštite na radu.
- (3) Izvještaj iz stava (2) ovog člana dostavlja se u roku od 15 dana od dana izvršenog pregleda – Izvršnom direktoru.

2.5. Zdravstveni pregledi zaposlenih

Član 21

- (1) Poslodavac je dužan da obezbijedi zdravstveni pregled zaposlenih koji su raspoređeni na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, i to:
- Predhodni zdravstveni pregled prije zasnivanja radnog odnosa;
  - Periodični zdravstveni pregled u toku rada;
  - Vanredni zdravstveni pregled ukoliko je zaposleni odsustvovao sa rada duže od jedne godine i
  - Vanredni zdravstveni pregled na zahtjev zaposlenog ili Poslodavca.
- (2) Vrstu, način i rokove obavljanja zdravstvenih pregleda iz stava (1) ovog člana, propisuje nadležno ministarstvo.

2.6. Sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu

Član 22

- (1) Poslodavac je dužan da zaposlenom da na upotrebu sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu u cilju otklanjanja rizika i opasnosti po život i zdravlje zaposlenog.

Član 23

- (1) Poslodavac je dužan da prilikom nabavke sredstava i opreme lične zaštite na radu, dostavi isporučiocu uslove u pogledu zaštite na radu koje moraju da ispunjavaju sredstva i oprema lične zaštite.
- (2) Poslodavac može dati na upotrebu zaposlenim sredstva i opremu lične zaštite na radu samo ako za njih raspolaze propisanom dokumentacijom na jeziku koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, u kojoj je proizvođač, odnosno isporučilac naveo sve bezbjedonosno-tehničke podatke.

Član 24

- (1) Zaposleni je dužan da na propisan način upotrebljava sredstva i opremu lične zaštite na radu, da ih održava i nadoknadi štetu Poslodavcu za oštećeno ili nestalo sredstvo, ako je do oštećenje ili nestanka došlo njegovom krivicom.

Član 25

- (1) Oštećeno sredstvo i oprema lične zaštite na radu, povlače se iz upotrebe i zamjenjuju novim bez obzira na to da li je rok trajanja istekao.

Član 26

- (1) Sredstva i oprema lične zaštite na radu utvrđuju se Normativom sredstva i opreme lične zaštite na radu, posebno za svaki organizacioni dio Društva.
- (2) Normativ iz stava (1) ovog člana sadrži: naziv radnog mjesta, naziv sredstva – opreme, količinu i rok trajanja za svako sredstvo – opremu.
- (3) Normativ iz stava (1) ovog člana donosi Izvršni direktor.

2.7. Uputstva za rad na bezbjedan način

Član 27

- (1) Kada proces rada zahtjeva dodatno osposobljavanje zaposlenog za bezbjedan rad, Poslodavac je dužan da upozna zaposlenog o obavljanju procesa rada na bezbjedan način, putem obavještanja, uputstava ili instrukcija u pisanoj formi.
- (2) U izuzetnim slučajevima, kada zaposlenom prijete neposredna opasnost po život ili zdravlje, zbog hitnosti, obavještenja, uputstva ili instrukcije mogu se dati u usmenoj formi.

Član 28

- (1) Poslodavac je dužan da svako lice, koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj sredini, upozori na opasna mjesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, odnosno na mjere bezbjednosti koje mora da primijeni, i da ga usmjeri na bezbjedne zone za kretanje.
- (2) Poslodavac je dužan da vidno obilježi i istakne oznake za bezbjednost radi obavještanja i informisanja zaposlenih o rizicima u tehnološkom procesu, pravcima kretanja i dozvoljenim mjestima zadržavanja kao i o mjerama za sprečavanje ili otklanjanje rizika.
- (3) Poslodavac je dužan da obezbijedi da pristup radnom mjestu i radnoj sredini, na kome prijete neposredna opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja (rad u blizini napona i sl.) imaju samo lica koja su osposobljena za bezbjedan rad, koja su dobila posebna uputstva za rad na takvom mjestu i koja su snabdjevena odgovarajućim sredstvima i opremom za ličnu zaštitu na radu.

Član 29

- (1) Osnovna pravila i mjere sigurnosti za bezbjedan rad, propisuju se Uputstvom za bezbjedan rad u elektroenergetskim postrojenjima i na dalekovodima, kako bi se obezbijedila najveća moguća zaštita života i zdravlja zaposlenih i drugih lica koja učestvuju u radnim procesima ili su prisutna u procesu rada i radnoj sredini.
- (2) Uputstvom iz stava (1) ovog člana naročito se propisuje:
  - obavezna procedura za obezbjeđenje mjesta rada i radne sredine prije početka izvođenja radova;
  - organizacija izvođenja radova i kretanja;
  - dokumenta za rad i rukovođenje radovima.
- (3) Uputstvo iz stava (1) ovog člana donosi Izvršni direktor.

Član 30

- (1) U organizacionim djelovima Društva obavezno se postavljaju znaci upozorenja.
- (2) Izbor mjesta rada, sredstava rada i instalacija na kojima se postavljaju znaci upozorenja, njihov izgled i poruku utvrđuje organizator procesa rada u saradnji sa stručnim licem za poslove zaštite na radu.
- (3) O postavljanju i zamjeni znakova upozorenja stara se zaposleni zadužen za obezbjeđenje mjesta rada.
- (4) Zaposleni su dužni da čuvaju znakove upozorenja i da po njima postupaju.

2.8. Zabrana upotrebe sredstava zavisnosti

Član 31

- (1) Zabranjeno je uzimanje alkohola i drugih sredstava zavisnosti u toku radnog vremena kao i unošenje ovih sredstava u prostorije Poslodavca.

Član 32

- (1) Zaposleni je dužan da se podvrgne provjeri ako se na osnovu njegovog ponašanja može pretpostaviti da je pod uticajem alkohola ili nekog drugog sredstva zavisnosti.
- (2) Provjera se vrši na predlog organizatora procesa rada ili drugog zaposlenog.
- (3) Postupak provjere sprovodi stručno lice za poslove zaštite na radu u saradnji sa nadležnom zdravstvenom ustanovom u skladu sa propisima o bezbjednosti saobraćaja.

Član 33

- (1) Zaposleni kod kojeg se utvrdi prisustvo alkohola ili nekog drugog sredstva zavisnosti, odnosno ako odbije da se podvrgne provjeri ne može učestvovati u procesu rada.
- (2) Organizator procesa rada je dužan da zaposlenog iz stava (1) ovog člana udalji sa mjesta rada.
- (3) O izvršenoj provjeri stručno lice za poslove zaštite na radu sačinjava zapisnik i o izvršenoj provjeri obavještava Poslodavca.

III PRAVA, DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA

Član 34

- (1) Poslodavac je dužan da:

- donese akt o procjeni rizika;
- organizuje obavljanje poslova zaštite na radu ;
- odredi stručno lice za obavljanje poslova zaštite na radu;
- obezbjedi predhodne, periodične i vanredne zdravstvene preglede zaposlenih;
- obezbjedi zaposlenima sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu;
- obezbjedi održavanje sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu u ispravnom stanju;
- osposobi zaposlene za bezbjedan rad;
- sprovodi rješenja nadležne inspekcije rada;
- utvrdi mjere za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i za spasavanje i evakuaciju u slučaju opasnosti;
- zaustavi svaku vrstu rada koji predstavlja neposrednu opasnost za život i zdravlje zaposlenih;
- da najmanje jednom godišnje, sačini izvještaj o zaštiti na radu zaposlenih, koji se razmatra na organima upravljanja zajedno sa izvještajima o poslovanju;
- da na zahtjev inspektora rada, obezbjedi izvještaj o stanju zaštite na radu zaposlenih, kao i o sprovedenim mjerama u ovoj oblasti;
- da odmah, a najkasnije u roku od 24 sata, od nastanka, pismeno prijavi inspekciji rada svaku smrtnu povredu na radu, kolektivnu povredu na radu i tešku povredu na radu, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi bezbjednost i zdravlje zaposlenih;
- vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i posebnim propisima iz oblasti zaštite na radu.

3.1. Informisanje zaposlenih

Član 35

(1) Poslodavac je dužan da zaposlene i njihovog predstavnika informiše o svim pitanjima od značaja za zaštitu na radu, a naročito o:

- rizicima po bezbjednost i zdravlje i zaštitnim i preventivnim mjerama i aktivnostima;
- mjerama prve pomoći u slučaju povrede na radu, zaštiti od požara i postupku evakuacije zaposlenih pri pojavi ozbiljnih i bliskih opasnosti i o licima koja su zadužena za sprovođenje ovih mjera;
- pravima u oblasti medicine rada, higijene rada i ergonomije;
- zdravstvenim opasnostima na radu;
- planovima, mjerama i odlukama koje bi mogle štetno da se odraze na zdravlje zaposlenih usljed zagađenja vazduha, buke ili vibracija na radnom mjestu.

(2) Poslodavac je dužan da zaposlene kod drugog poslodavca koje je angažovao na adekvatan način informiše o pitanjima iz stava (1) ovog člana.

3.2. Saradnja sa sindikatom

Član 36

(1) Poslodavac je dužan da konsultuje zaposlene, odnosno njihove predstavnike i predstavnike sindikata i omogući im da učestvuju u raspravama po svim pitanjima koja se odnose na bezbjednost i zaštitu na radu, a naročito u vezi sa:

- svakom mjerom koja može negativno uticati na bezbjednost i zdravlje;
- postavljanjem stručnog lica za obavljanje aktivnosti u vezi sa zaštitom i prevencijom od profesionalnih rizika, kao i određivanjem lica za sprovođenje mjera pružanja prve pomoći, zaštite od požara i evakuacije zaposlenih;
- procjenom opasnosti za bezbjednost i zdravlje na radu, mjerama zaštite, listama profesionalnih nesreća do kojih može doći, kao i o izvještajima o nesrećama na radu i u vezi sa radom;
- angažovanjem ovlašćenih pravnih i fizičkih lica za obavljanje poslova zaštite na radu;
- planiranjem i organizovanjem osposobljavanja i provjere osposobljenosti zaposlenih za bezbjedan rad.

(2) Poslodavac je dužan da omogući predstavniku zaposlenih da svoje primjedbe u vezi zaštite na radu dostavi inspektorima rada za vrijeme vršenja nadzora.

3.3. Kolektivno osiguranje

Član 37

(1) Poslodavac je dužan da osigura zaposlene od povrede na radu, profesionalnih oboljenja u vezi sa radom.

(2) Premije osiguranja iz stava (1) ovog člana padaju na teret Poslodavca, a određuju se u zavisnosti od nivoa rizika od povređivanja i oboljenja u vezi sa radom.

IV DUŽNOSTI, PRAVA I ODGOVORNOSTI ZAPOSLENOG

4.1. Dužnosti zaposlenog

Član 38

(1) Zaposleni je dužan:

1. da se prije početka rada upozna sa mjerama zaštite na radu na radnom mjestu na koje je raspoređen, kao i da se osposobi za njihovo sprovođenje;
2. da Poslodavcu daje predloge, primjedbe i obavještenja o pitanjima iz oblasti zaštite na radu;
3. da obavi ljekarski pregled na koji ga uputi Poslodavac;
4. da za vrijeme rada primjenjuje propisane mjere zaštite na radu, namjenski koristi sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu, saraduje sa stručnim licem za zaštitu na radu, kako bi se sprovele propisane mjere za zaštitu na radu;
5. da u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavijesti Poslodavca, pismeno, usmeno ili preko svojih predstavnika, o nepravilnostima, nedostacima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla da ugrozi bezbjednost i zdravlje zaposlenih.

(2) Ako Poslodavac, ni nakon obavještenja, ne otkloni nepravilnosti iz stava (1) tačka 5. ovog člana, u roku od tri dana ili ako ne preduzme odgovarajuće mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, zaposleni mogu zatražiti intervenciju inspekcije rada i o tome obavijestiti stručno lice za zaštitu na radu.

4.2. Prava zaposlenog

Član 39

(1) Zaposleni ima pravo da odbije da radi, ako:

- prethodno nije upoznat sa svim opasnostima ili štetnostima, odnosno rizicima na radu ili ako mu Poslodavac nije obezbijedio propisani ljekarski pregled;
- mu prijeti neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nijesu sprovedene propisane mjere zaštite na radu na radnom mjestu na koje je raspoređen, sve dok se te mjere ne obezbijede;
- na sredstvima rada nijesu primijenjene propisane mjere zaštite na radu i time mu je neposredno ugrožena bezbjednost i zdravlje .

(2) Kada zaposleni odbije da radi dužan je da se pismeno obrati Poslodavcu radi preduzimanja mjera koje po mišljenju zaposlenog nijesu sprovedene.

(3) Kada zaposleni odbije da radi, a Poslodavac smatra da zahtjev zaposlenog nije opravdan, dužan je da o tome odmah obavijesti inspekciju rada.

4.3. Odgovornost zaposlenog

Član 40

(1) Zaposleni koji se ne pridržava propisanih mjera zaštite na radu čini povredu radne obaveze, odnosno prekršaj, saglasno odredbama Zakona o zaštiti na radu i Kolektivnog ugovora Poslodavca.

V ORGANIZOVANJE POSLOVA ZAŠTITE NA RADU

5.1. Način organizovanja poslova zaštite na radu

Član 41

- (1) Poslovi zaštite na radu organizuju se na način koji obezbjeđuje ličnu i kolektivnu sigurnost zaposlenih i bezbjednu radnu sredinu.

Član 42

- (1) Poslove zaštite na radu obavlja stručno lice za poslove zaštitu na radu, koje u pisanoj formi odredi Poslodavac.
- (2) Stručno lice iz stava (1) ovog člana treba da ima visoku stručnu spremu tehničkog ili drugog odgovarajućeg smjera, najmanje jednu godinu radnog iskustva i položen stručni ispit za poslove zaštite na radu.
- (3) Uslove, način i program polaganja stručnog ispita propisuje nadležno ministarstvo.
- (4) Poslodavac može angažovati ovlašćeno pravno ili fizičko lice za obavljanje određenih poslova zaštite na radu.

5.2. Stručno lice za poslove zaštitu na radu

Član 43

- (1) Stručno lice za poslove zaštitu na radu obavlja sljedeće poslove:
- savjetuje Poslodavca pri planiranju, izboru i održavanju sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
  - savjetuje Poslodavca kod opremanja i uređivanja radnog mjesta,
  - učestvuje u izradi stručne podloge za akt o procjeni rizika;
  - organizuje prethodna i periodična ispitivanja uslova radne sredine (hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti, mikroklima i osvjetljenosti);
  - organizuje periodične preglede i ispitivanja sredstava za rad, električnih i drugih instalacija;
  - predlaže mjere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnim mjestima sa povećanim rizikom;
  - prati primjenu mjera za zaštitu na radu i održavanje u ispravnom stanju sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
  - učestvuje u izradi uputstva za bezbjedan rad i kontroliše njihovu primjenu;
  - prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim oboljenjima kao i oboljenjima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izvještaje sa predlozima mjera za njihovo otklanjanje;
  - organizuje osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad;
  - predlaže mjeru zabrane rada na radnom mjestu ili upotrebe sredstva za rad, u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog,
  - neposredno saraduje i koordinira po svim pitanjima iz oblasti zaštite na radu sa ovlašćenom zdravstvenom ustanovom ili ovlašćenim ljekarom;

- vodi i stara se o evidencijama iz zaštite na radu i
  - druge poslove u skladu sa Zakonom i ovim Pravilnikom.
- (2) U slučaju da Poslodavac dozvoli dalji rad i pored preduzetih mjera u smislu stava (1), alineja 11 ovog člana, Stručno lice za zaštitu na radu je dužano da o tome obavijesti inspekciju rada.

Član 44

- (1) Poslodavac je dužan da stručnom licu omogući nezavisno obavljanje poslova i pristup svim podacima i informacijama koji su od značaja za obavljanje poslova zaštite na radu.

5.3. Rad više poslodavaca

Član 45

- (1) Kada Poslodavac zajednički izvodi radove sa drugim poslodavcem, odnosno poslodavcima na istom gradilištu dužan je da prije početka radova zaključi ugovor o međusobnim obavezama, pravima i odgovornostima u organizovanju i sprovođenju mjera zaštite na radu.
- (2) Ugovor iz stava (1) ovog člana dostavlja se inspekciji rada najkasnije pet dana prije početka radova.

VI POSEBNE KATEGORIJE ZAPOSLENIH

Član 46

- (1) Zaposlena žena i zaposleni mlađi od 18 godina života ne mogu se rasporediti na radno mjesto na kojem se pretežno obavljaju naročito teški fizički poslovi, radovi pod zemljom ili pod vodom, niti na poslovima koji bi mogli štetno i s povećanim rizikom da utiču na njihovo zdravlje i život.
- (2) Zaposlenoj ženi za vrijeme trudnoće i žena koja ima dijete mlađe od tri godine života i zaposlenom mlađem od 18 godina života ne može se odrediti da radi duže od punog radnog vremena, niti noću.
- (3) Poslodavac je dužan da zaposlenog invalida, rasporedi na poslove koji odgovaraju njegovoj preostaloj radnoj sposobnosti u stepenu stručne spreme, u skladu sa aktom o sistematizaciji.
- (4) Ako se zaposleni invalid ne može rasporediti u smislu stava (3) ovog člana, Poslodavac je dužan da mu obezbijedi druga prava, u skladu sa zakonom.

VII PRVA POMOĆ, ZAŠTITA OD POŽARA I EVAKUACIJA

7.1. Pružanje prve pomoći

Član 47

- (1) Poslodavac je dužan da organizuje i obezbijedi pružanje prve pomoći zaposlenom u slučaju povrede na radu ili iznenadne bolesti na radnom mjestu do upućivanja zaposlenog u zdravstvenu ustanovu.
- (2) Obuka i provjera obučenosti zaposlenog za pružanje prve pomoći vrši se u okviru osposobljavanja za bezbjedan rad.

Član 48

- (1) Poslodavac je dužan da objekte i postrojenja u kojima prema aktu o procjeni rizika postoji povećana opasnost od povređivanja zaposlenih snadbije odgovarajućom opremom za pružanje prve pomoći.
- (2) Ormarić sa opremom iz stava (1) ovog člana treba da bude postavljen na vidnom mjestu i propisno obilježen.

7.2. Zaštita od požara**Član 49**

- (1) Zaštitu od požara Poslodavac ostvaruje primjenom sljedećih preventivnih mjera:
  - postavljanjem i održavanjem u ispravnom stanju protivpožarnih aparata i drugih sredstava za gašenje požara;
  - održavanjem u ispravnom stanju električnih instalacija i drugih uređaja u poslovnim zgradama i elektroenergetskim postrojenjima;
  - održavanjem prostora oko elektroenergetskih postrojenja i pravilnim skladištenjem i redovnim uklanjanjem zapaljivih materija;
  - održavanjem rastinja u trasama dalekovoda do visine koja u slučaju požara neće ugroziti sigurnost dalekovoda.

7.3. Spasavanje i evakuacija**Član 50**

- (1) Postupak spasavanja i evakuacije zaposlenih u slučaju opasnosti utvrđuje se Planom spasavanja i evakuacije koji donosi Izvršni direktor .
- (2) Poslodavac je dužan da obezbijedi kontakt sa odgovarajućim službama za hitne intervencije vidnim isticanjem brojeva telefona ovih službi na za to određenom mjestu.

VIII POVREDE NA RADU**Član 51**

- (1) Povredom na radu smatra se povreda zaposlenog koja se dogodi u direktnoj uzročnoj, prostornoj i vremenskoj povezanosti sa obavljanjem poslova radnog mjesta.
- (2) Poslodavac je dužan da zaposlenom koji se povrijedio na radu na propisanom obrascu izda ispravu o povredi na radu.
- (3) Sadržina i postupak izdavanja prijave iz stava (2) ovog člana propisuje nadležno ministarstvo.

Član 52

- (1) Zaposleni je dužan da povredu na radu odmah prijavi organizatoru procesa rada. Ukoliko zbog težine povrede zaposleni nije u mogućnosti da povredu prijavi, povredu je dužan da prijavi zaposleni koji je svjedok događaja.
- (2) Organizator procesa rada je dužan da odmah po prijavi sačini zapisnik o povredi, uzme izjave od očevidaca i preduzme druge radnje koje su od značaja za ostvarivanje prava po osnovu povrede na radu.

IX EVIDENCIJE**Član 53**

- (1) Poslodavac je dužan da vodi i čuva evidencije o:
  - radnim mjestima, a posebno o radnim mjestima sa povećanim rizikom;
  - o zaposlenima raspoređenim na radnim mjestima sa povećanim rizikom;

- povredama na radu, bolestima u vezi sa radom i profesionalnim oboljenjima;
- zaposlenima osposobljenim za bezbjedan rad;
- opasnim materijama koje se koriste u toku rada;
- izvršenim ispitivanjima radne sredine;
- izvršenim pregledima i ispitivanjima opreme za rad, sredstava rada i sredstava i opreme lične zaštite na radu;
- izvještajima o zaštiti na radu;
- prethodnim i periodičnim zdravstvenim pregledima;
- tehničkoj dokumentaciji (glavne projekte);
- dokumentaciji iz zaštite na radu (atest, zapisnik o stručnom nalazu, uputstva za rukovanje i održavanje sredstava rada i sl.).

(2) Evidencije iz stava (1) ovog člana vode se u skladu sa odredbama Pravilnika o viđenju evidencija iz oblasti zaštite na radu ("Sl. List RCG", br. 67/2005) na propisanim obrascima.

Član 54

- (1) Evidencije se vode u knjigama ili na obrascu za automatsku obradu podataka, odnosno na računarski podržan način, uz obavezno ispisivanje na papiru.
- (2) Ako se evidencije vode na računarski podržan način, listovi se moraju uvezati na kraju kalendarske godine.
- (3) Knjige evidencije vode se na numerisanim stranicama.
- (4) Upis u knjige iz stava (1) ovog člana vrši se odmah nakon sticanja uslova za evidentiranje.

X PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 55

- (1) Izvršni direktor Društva će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika donijeti:
  - Normativ sredstava i opreme lične zaštite na radu;
  - Uputstvo za bezbjedan rad u elektroenergetskim postrojenjima i na dalekovodima;
  - Program osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad.

Član 56

- (1) Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na internet stranici Društva.

